

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

II. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 OKTOBER 1913.

Nr 19.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr.

75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Öffer.

"Var och en skall bryta sin egen väg, men för ett gemensamt mål, var särskild befrielse skall verka för allas... Och det skall komma en dag, då rösterna ur en flock befriade och klarnade själar skola uppstiga, och hinna hans öra som sitter på vårt fäderneslands tron, och hinna lagstiftarnas församling... som ett stort harmoniskt chor. Och då skola de — lyssna, då skola de förstå, då skola de handla enligt rätt och sanning." —

Mera än ett halvt sekel har förflutit sedan Fredrika Bremer nedskrev ovanstående profetiska ord — och har icke "dagen" nu kommit? Det är ju nu arbetet pågår för att samla alla de kvinnoröster, som nästa år, "likt ett stort chor", skola nå vår lagstiftande församling. Men vi måste möta fram i hundrade och åter hundrade tusental, om vi ens skola kunna tänka på att profetians senare del nu skall bliva verklighet. Måhända kommer riksdagen att lyssna, men skall den också "handla enligt rätt och sanning" — skall vårt krav på medborgarrätt nu beaktas?

Det är många hjärnor, som i dessa dagar ängsligt dryfta denna fråga. Man ser tillbaka; har arbetet bedrivits med tillräcklig kraft? Man ser framåt och försöker i tankarna fylla ut de knappa tre månader, som återstå på detta så viktiga år. Innan 1913 går till ända, måste sammanräkningen vara gjord — har varje rösträttsförening och varje dess medlem då gjort sin plikt? Kanske *dd*, men ej ännu.

Ursäkterna ligga nära till hands: "Man kommer ingen väg utan pengar, och våra äro slut", etc. etc. Men vi få ej låta modet falla, ännu ha vi tid, och

Resolution.

Den Internationella kvinnorösträttsalliansens sjunde kongress, som tagit del av de erfarenheter, som framlagts av regeringsrepresentanter från Norge, Finland, Australien, Oregon, Washington och Kalifornien, vilka alla vittna om uteslutande goda verkningar av kvinnans rösträtt, anser att rösträttskvavet hos de kvinnor, som leva i länder med folkvald representation, härigenom fått ett kraftigt stöd; kongressen uppmanar alla sådana länder att göra sin folkrepresentation till en verklighet genom att ge kvinnorna sin andel däri. Erfarenheten visar, att då det gäller barnen och släktet, slösa de flesta länder fortfarande med stora reformatoriska och samhällsbevarande värden genom att hålla sina kvinnor i förtryck. Kongressen anser därför att ytterligare uppskov av rösträtten är i högsta grad skadligt och yrkar på att erfarenhet och sakkunskap må i framtiden tråda i stället för fruktan, fördom och vidskepelse.

ännu sitta vi med trumf på hand. *Försakelsedagen* — offerdagen — är den förnämsta av dessa, och resultatet av en sådan dag — nu bestämd till den 15 nästa oktober — måste bliva glänsande.

Ljusnar det icke redan?

Vi räkna 15,000 medlemmar — alla vilja vi deltaga, och alla göra vi uppoffringen med glädje, med kärlek till det mål vi satt oss före — *målet*, som skall bli *medlet*.

"Jag försakar jämt", heter det. Må så vara, men vårt rösträttsarbete är förtjänt av än ytterligare uppoffring — och för övrigt få vi tillämpa proportionalismens lagar. Besinna innebörden av ordet *försakelsedag* och om sätt den i verklighet — låt offertanken leda till handling.

Men det finnes något mera än pengar, som vi också måste ge och det i riklig mängd, så vida avsett resultat skall nås. Vår tid och våra krafter få ej sparas. Varje dag måste listor fyllas, men detta kommer att gå lättare, i den mån kassalådan blir tyngre — och vi vänta *mycket* av den 15 oktober.

Det hände en norsk rösträttskvinna — en av dem, som mycket arbetat — när hon på segerdagen mötte en av sitt samhälles mera framstående män, att denne till sin lyckönskan fogade dessa ord: "Der står et lys kring deres hoved, fröken."

Kvinnorösträtten i Finland än en gång.

Värdet av hr Onni Granholms uppgifter.

Med anledning av den uppmärksamhet som på denna sidan Bottenhavet ägnats den av oss förut refererade artikeln i Finsk Tidskrift av Onni Granholm, har medlemmen av den finska lantdagen fröken Dagmar Neovius i septembernumret av samma tidskrift i en på statistik grundad artikel belyst halten av hr Granholms bevisföring. Efter att ha lämnat en förklaring över svarsartikelns tillkomst, vilken för inhemska läsare vore alldeles överflödig, säger fröken Neovius:

"De enda faktiska påståenden hr Onni Granholm kommer med i sin artikel äro, att kvinnornas rösträtt i Finland skulle vållat: 1:o ett ökat antal skilsmässor, 2:o ett ökat antal självmord samt 3:o en tilltagande förvildning bland ungdomen.

Huru pass litet det första påståendet håller streck, bevisas av följande tabell, som upptar skilsmässornas antal på 100,000 invånare i nedanuppräknade länder. Här står Finland trots sin rösträtt lägst på skalan. Ökningen hos oss har under 5 år varit 1,1 på 100,000 inv. eller ungefär som i Sverige, medan den i Norge utgjort 7,3, i Danmark 4,6, i Tyskland 3,2 och i Frankrike på 4 år 10,6.

Låt oss avskudda likgiltigheten och med uppjudande av alla våra krafter bidra till, att liknande ord snart skola kunna sägas även om oss, ty

"Lys över landet, —
Det er det, vi vil."

Antal skilsmässor på 100,000 invånare.

	1906*	1907	1908	1909	1910
Frankrike	?	55,0	58,2	64,8	65,6
Tyskland	19,9	20,1	21,2	23,1	?
Danmark	22,8	24,7	24,4	27,2	27,4
Sverige	10,0	9,1	9,3	9,7	11,0
Norge	9,0	12,9	11,9	14,7	16,3
Finland	4,8	4,2	5,7	6,6	5,9

Vad beträffar självmordens antal, står Finland lägre än Sverige och endast i Norge är motsvarande tal mindre än hos oss. Stegringen av antalet självmord bland män har under 5 år varit hos oss 1,2 på 100,000 inv.; i Sverige 6,9; i Danmark 1,0; i Tyskland på 4 år 1,5 och i Norge på samma tid 0,3. Bland kvinnor har självmordens antal i Finland vuxit med 0,8; i Sverige med 1,6; i Tyskland på 4 år med 0,4 och i Norge på lika lång tid med 0,5 på 100,000 inv. I Danmark ömsom faller och ömsom stiger självmordens antal, dock med en tendens att stiga. År 1909 var antalet 0,6 högre än 1906, föll visserligen år 1910 till 3,6, men steg åter år 1911 till 4,6.

Antal självmord på 100,000 invånare.

	M ä n				
	1906	1907	1908	1909	1910
Tyskland	15,7	15,7	17,0	17,2	?
Danmark	14,6	14,3	15,5	15,9	15,6
Sverige	7,4	13,0	12,5	13,9	14,3
Norge	4,4	4,6	4,7	4,7	?
Finland	5,0	5,6	5,8	7,1	6,2

	K v i n n o r				
	1906	1907	1908	1909	1910
Tyskland	4,8	4,9	4,9	5,2	?
Danmark	3,9	4,3	4,2	4,5	3,6
Sverige	1,9	2,5	3,1	2,9	3,5
Norge	0,8	1,2	1,0	1,3	?
Finland	1,2	1,3	1,7	1,7	2,0

Allt detta bevisar, att hr O. G:s ovan nämnda åsikt icke grundar sig på någon "undersökning".

Vad förvildningen bland ungdomen beträffar, så har jag därom icke nu lyckats erhålla några siffror. Men för sakkunniga är det icke någon obekant omständighet, att anförda företeelse är allmän i vår tid och intet har att göra med kvinnorösträtten. Att hr O. G:s övriga påståenden icke äro mindre subjektiva, torde utan vidare vara klart för varje kritisk och fördomsfri läsare."

Till ovanstående fogar tidningen Nutid några reflektioner, vilka stå i bjärt kontrast till det betyg på samvetsgrannhet och frihet från varje överdrift, som N. D. A., samma tidning som i Sverige gav spridning åt hr Granholms artikel, tilldelat densamma.

* Kvinnorösträtten infördes i Finland 1906.

Red. av R. f. K.

Glöm ej pristävlingen.

Se cirkulär nr 96 punkt 7.

BORSTMAGASINET

R. STOCKBLASSA

25 Drottninggatan 25

Allm. Tel. 50 58.

(A. F. 1582)

Svaluddens Pensionat

rekommenderas

R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.

Postadr. Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Frågobyran Kronan

Amanuensen C. Mothander

Mästersamuelsgatan 71, Stockholm. 10—4.

Alla juridiska uppdrag. Alla slags förfrågningar mot i kr. postförekott. Specialitet: Barnuppfostringsmål.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

"Vad ligger bakom och under?"

Fröken Cecilia Milow har i sommar varit ute och rest i landet. Hon säger sig därvid ha gjort den erfarenheten, att en stor och allmän oro över försvarsfrågans läge är rådande och då hon kommer hem, skyndar hon sig att finna medlet, som skall "lugna sinnena" — kvinnorrösträtten skall offras.

Förmodligen har fröken Milow i likhet med många andra, som genomrest landet i sommar, också gjort den iakttagelsen, att kvinnornas rösträttsfråga är mogen för sin lösning och att det går bra med insamlingen av namn på opinionslistorna trots de småstenar — anmärkningar på formuleringen och på åldersgränsen — som fröken Milow tidigare sökt kasta i opinionsyttringens väg. Att få en imponerande opinionsyttring till stånd har nämligen aldrig ingått i fröken Milows och hennes politiska meningsfränders planer. Lyckas opinionsyttringen, vilket i så fall visar, att icke blott kvinnorna utan männen och landet äro mogna för kvinnorrösträtten, så måste Första kammaren låta tala med sig och högern går miste om den stora trumfen: "front mot kvinnorrösträtten", som den hoppats på till nästa års Andra kammarval.

Kvinnorna skola offras, icke för försvaret utan för partiet, och när inte småstenen hjälpte, så spränges hela försvarsfrågan loss för att som ett stort och, som man hoppas, oöverstigit block läggas i opinionsyttringens väg.

Närmaste orsaken till denna något underligt hopkonstruerade motsättning försvaret — kvinnorrösträtten är som fröken Milow själv säger, att finna i krigsministrarnas Linköpingstal, vilket så gott som uteslutande rörde sig om den förra frågan, och där kvinnorrösträtten tillsammans med nykterhetsfrågan endast beröres i själva slutorden, där det enligt tidningsreferaten heter:

"Många stora och kanske ännu svåröstar liberala programfrågor återstå — jag skall förutom försvarsfrågan endast nämna två av dem som stå närmast på dagordningen: frågorna om den kvinnliga rösträtten och om det lokala vetot jämte därmed förknippade ändringar i rusdryckslagstiftningen i övrigt — allt frågor, där det av det liberala partiet kräves att hålla väl tillsammans för att hemföra seger till gagn för folk och land."

Dessa ord ge fröken Milow anledning att i en artikel i N. D. A. uppmana Sveriges kvinnor att "självmannt ställa sin egen stora fråga i bakgrunden" och "nöja sig med att den uppskjutes ett par år ännu, men aldrig nöja sig med att försvarsfrågan uppskjutes". Man kan fråga varför icke samma mening ställes till nykterhetsfolket, så mycket hellre som ju nykterhetsmännen, i motsats till kvinnorna, ha direkt avgörande vid både försvarsfrågans och "sin egen stora frågas" lösning. Härtill kommer att kvinnorrösträttsfrågan redan är utredd och för länge sedan färdig till lösning, under det att de båda andra stora frågorna ännu äro föremål för omfattande utredningar.

Det ologiska och ohållbara i fröken Milows resonemang har på ett slående sätt belysts dels av docenten Hilma Borelius, som haft ett par svar till fröken Milow införda i N. D. A., dels av en insändare i Aftonbladet.

Docenten Borelius frågar: "På vad sätt skulle ett återtagande av kravet på rösträtt kunna bli ett 'offer' åt fosterlandet från deras sida, som aldrig uppställt detta krav som villkor för uppfyllandet av de skyldigheter, fosterlandet ålägger och ytterligare kommer att ålägga dem? Det alternativ, ni uppställer: antingen lösning av försvarsfrågan eller av frågan om

Till skydd för tjuvar

finnes en praktisk anordning till tamburdörren, som uppfunnits av W. R. Edling. Pris 3 kronor.

Särskilt invecklade skriv- och räknemaskiner repareras omsorgsfullt.

A. T. 251 85 • RÖRSTRANDSGATAN 34 • Stockholm.

Kvinnors politiska rösträtt föreligger icke och erbjuds således icke tillfälle att visa provhalten av dessa senares fosterlandskärlek.

Riksdagsbehandlingen av den ena frågan lägger inga hinder i vägen för riksdagsbehandlingen av den andra. De stå ej i något uteslutnings- eller rivalitetsförhållande till varandra. — Lika gärna kunde ni uppmana ivrarna för en rationell skogsvård att offra sitt skogsvårdsintresse, eftersom landets ekonomiska självbestånd är viktigare än skogsvården, eller nykterhetsivrarna att offra sitt nykterhetsintresse, emedan en i alla avseenden harmoniskt utvecklad sedlig karaktär står högre än nykterheten ensam. Motsättningen är falsk, uppmaningen missvisande."

I sin andra artikel uppställer docenten Borelius bl. a. följande fråga till fröken Milows besvarande:

"Hur kan Ni med lugn se framtiden an som medlem av ett parti, som ålägger sina kvinnliga anhängare rollen av passiva åskådare till vänsterkvinnornas politiska träning? Skall då icke, tror Ni, den av högern brukade taktiken straffa sig själv just på högern?" och hon fortsätter längre fram: "Under nuvarande politiska situation äro vi, de av oss som räkna sig eller räknas till högern icke avundsvärt ställda. Lika mycket. Den politiska situationen är ej skapad av oss. Men ett ansvar kunna vi ej undkomma. Vår plikt är att klart och otvetydigt säga ifrån i principfrågan: kvinnlig rösträtt eller icke, och att ej i något sammanhang låta oss tagas till intäkt för de nu gängse högeruttalandena i denna."

Insändarinnan i Aftonbladet, som tecknar sig "En rösträttskämpe, som älskar sitt fosterland", frågar:

"På vad sätt anser fröken Milow att försvarsfrågans lösning, en anslagsfråga, skulle kunna hindras av en grundlagsfråga, sådan som utsträckning av medborgarrätten till kvinnorna, en fråga, vars kulturbetydelse och vikt flerfaldiga gånger framhållits äfven av fröken Milow. Gällde det här två anslagsfrågor, varav endast den ena kunde upptagas i 1914 års budget, då kunde det bli tal om, huruvida den ena borde uppskjutas ett par år för att den andra skulle kunna lösas, men så är icke fallet.

Det beslut, som 1914 års riksdag fattar angående utsträckning av medborgarrätten till kvinnorna, träder dock ej i kraft förrän efter treårsperioden 1915—17 och kan först vid 1918 års val tillämpas.

Fröken Milow frågar Sveriges kvinnor, om de självmannt vilja offra sin egen stora fråga och nöja sig med att den uppskjutes ännu ett par år, men aldrig nöja sig med att försvarsfrågan uppskjutes. Denna frågeställning är vilseledande, då 1:o den ena frågans lösning icke hindrar den andras, 2:o ett uppskov av kvinnornas rösträttsfråga betyder ett uppskov icke på ett par år, utan till 1921, det första år den kan träda i kraft, om den icke löses 1914.

Genom att vädja till kvinnorna att offra sin stora fråga, visar fröken Milow att hon glömt, att det är en för hela samhället, icke blott för kvinnorna, viktig fråga och hon förbiser den betydelse kvinnornas, mödrarnas, hemvårdarinnornas inflytande på våra sociala förhållanden kommer att få ej minst för försvarskraften för vårt land. — — —

De, som ej vilja veta av något uppskov för den sedan 30 år tillbaka av riksdagen behandlade frågan om rösträtts utsträckning äfven till Sveriges kvinnor, de handla också av fosterlandskärlek, "de vilja ej öka

Nya framgångar för kvinnorrösträtten i utlandet.

Det nya danska rösträttsförslaget, som nu förelagts folketinget, är fullkomligt överensstämmande med det som var före i folketinget den 12 dec. 1912 och går ut på att ge män och kvinnor, som uppnått 25 års ålder, valrätt till folke- och landsting samt att avskaffa den privilegierade valrätten till landstinget. Folketingets utskott har beslutat tillstyrka förslaget oförändrat.

Vid den holländska riksdagens öppnande förklarade drottning Wilhelmina i sitt trontal, att arbetet för en författningsrevision genast skall påbörjas, varvid rösträtt bör tillerkännas alla män och samtidigt det författningsenliga hindret för kvinnans rösträtt avlägsnas.

De holländska rösträttskvinnorna voro emellertid ej nöjda med att trontalet ej innehöll något löfte om likställighet mellan kvinnor och män, och anordnade med anledning därav en demonstration, i vilken 800 kvinnor deltog. Före demonstrationen mottog konseljpresidenten en deputation av två kvinnor, som överlämnade ett öppet brev, vari kvinnorna giva uttryck åt sitt missnöje. Konseljpresidenten svarade, att lagstifningsmakten enligt den påtänkta författningsrevisionen skulle bli i tillfälle att giva kvinnorna rösträtt.

Vid de engelska fackföreningarnas nyligen hållna kongress fattades bl. a. följande resolution:

"Kongressen uttrycker sitt djupa missnöje med regeringens behandling av rösträttsfrågan i betraktande av att flerröstförslaget icke innebär någon ersättning för det utlovade reformförslaget. Kongressen protesterar vidare mot att premiärministern svikit sina upprepade löften till kvinnorna och vädjar till parlamentetskommittén att yrka på det omedelbara framförandet av ett regeringsförslag, innefattande rösträtt för kvinnor."

Bakom denna resolution stå ej mindre än 2,232,046 organiserade arbetare, och detta är första gången någon engelsk fackföreningskongress gjort ett kraftigt och definitivt uttalande i kvinnorrösträttsfrågan.

den våda för landets välfärd ett sådant uppskov skulle innebära".

För Sveriges av partilidelse oförvillade kvinnor står det klart att frågan om medborgarrätt i eget land måste lösas oberoende av de politiska konjunkturen i övrigt. Förr än rösträttsfrågan blivit löst, kunna kvinnorna icke med utsikt till framgång medverka till lösningen av någon annan av de stora frågor, som stå inför sitt avgörande. Attacker på opinionsyttringen, i öppen eller förtäckt form, måste tillbakalås genom ett ännu kraftigare arbete för namnsamlingen än hittills.

Dräkttyger Kr. 0:75 met.

tjock, kraftig vara, 70 cm. bredd, modärna färger, även passande till kjolar och barnkläder, Satinfaneller, nya, eleganta mönster 70 cm. bredd 0.65 met. 100-tals andra artiklar extra billigt.

Otto Oskarson, Klara N. Kyrkog. 22, 2 tr., Stockholm.

FILMS.

Under den svenska sockerstriden i år pekades att nedläggandet av en del sockerfabriker skulle medföra arbetslöshet för arbetarna. Regeringen lovade att i så fall ta sig an de arbetslösa och söka förmedla nytt arbete åt dem, vilket också lär ha skett. När för några år sedan lagen om förbud för kvinnors nattarbete drevs igenom mot de kvinnors önskan, som träffades av den, sattes aldrig i fråga att lindra dessas arbetslöshet. I förra fallet gällde det medborgare i besittning av röstsedelns maktmedel, i senare fallet rösträttslösa kvinnor.

1863 års norska studenter ha till femtioårsdagens frände bildat en fond, vars avkastning skall tillfalla kvinnliga vetenskapsidkare. Fondens medel skola handhas av universitetets styrelse och, i händelse det icke sitter någon kvinna i denna, skall regeringen utse två kvinnliga rådgivare för medlens utdelande. Fonden har tillkommit för att giva kvinnorna a fair trial i tävlan med männen på vetenskapens vädjobana.

Det är rusdrycksintresset, som står mellan Wisconsin kvinnor och rösträtten, säger Woman's Journal. Det är rusdrycksintresset, som dominerar Wisconsin politik och få människor göra sig en föreställning om hur mäktigt detta intresse är, som ensamt i denna stat representerar ett kapital av 85,894,000 dollars. I egenskap av hemmets försvarare uppträdde bryggarna mot kvinnorrösträtten. Woman's Journal frågar, och icke utan skäl, från vilken tid det är som rusdrycksintressenternas omsorg om hemmet daterar sig?

I den engelska tidningen Daily News har en namngiven insändare, en läkare, uttalat sig mot kvinnorrösträtten av det skälet att kvinnorna med all säkerhet skola komma att arbeta för införande av allmän värnplikt för män. Motståndarna till allmän värnplikt böra vägra kvinnorrösträtten sitt stöd till dess att kvinnornas rösträttsorganisationer såsom sådana uttalat sig mot allmän värnplikt.

I Sverige tro kvinnorrösträtts motståndare att kvinnorna skola motarbeta försvaret, om de få rösträtt.

Under de engelska rösträttskvinnornas pilgrimsfärd insamlades 8,450 pund eller omkring 152,000 kr.

Den internationella kvinnorrösträttsalliansens högkvarter i London har skaffat sig telegramadress på esperanto. Adressen är "Vocorajto, London".

In memoriam.

Just som tidningen går i press, när oss underrättelsen över Finland att en i det internationella kvinnorrösträttsarbetet känd personlighet, Zeneide Mirovitsch är icke mer. Madame Mirovitsch har representerat Ryssland på alla de internationella kongresserna utom den sista i Budapest, dit hon av sjukdom var hindrad att resa, samma sjukdom, som nu lagt henne i en alltför tidig grav. Starkt litterärt intresserad ägnade hon sina bästa krafter åt kvinnornas frigörelsesträvanden och var en av dem, som i sitt hemland ledde den kvinnliga frihetsrörelsen. En utpräglad känsla för frihet och rättvisa kom henne att omfatta särskilt Finland med en vänskap, som vid flera tillfällen tog sig ett vackert och rörande uttryck. För henne var kvinnosaken som enade starkare än politiken som skilde, och det är detta, som åt henne skall bevara en plats i vårt minne.

Östermalms Sjuk-, Vilo- & Förlossningshem

12 Floragatan STOCKHOLM, 2, 3 o. 4 tr. (hiss). Telefoner: Riks 90 12. Allm. 12 50.

Läget för sjuk-, vilo- och förlossningshemmet är tyst och ostört. Soliga rum. All nutida komfort. Operationsrum. Badrum, med fullst. elektr. ljusbad, med eller utan massage, även för andra än hemmets patienter.

De strängaste fordringar på hygien uppfyllas. Telefoner i varje våning. Gott dietiskt bord. Fritt val av läkare och akuschöriska.

Ref.: Dr E. O. HULTGREN, Dr ARTHUR FÜRSTENBERG, Dr ARNOLD JOSEFSON.

Föreståndarinnan HILMA FREDLUND, f. d. föreståndarinna vid Stockholms sjukhem, Skuru o. vid Drottninghuset.

Årets Första kammarval

ha nu förevarit. Såsom var att förutse har ur partisynpunkt ingen förändring ägt rum. Det ur kvinnöröst-rättssynpunkt mest betydelsefulla valet, det i Värmlands län, utföll till kvinnöröstrets förmån. Redaktör Mauritz Hellberg fick sitt från olika håll hotade mandat förnyat, och kvinnorna skola ännu en gång från Första kammarens läktare få glädja sig över hans eleganta och träffsäkra fäktkonst. Däremot skola de sakna friherre Lagerbring och kapten von Baumgarten. Som kuriositetsintresse må anmärkas att Göteborgshögern ansett den Widellska rösträttsutredningen förtjänt av politisk belöning. Den har insatt överdirektör Widell på en av platserna för Göteborgs och Bohus län.

De frisinnade och kvinnans rösträtt.

Ett större politiskt möte var den 2 sept. anordnat av Haverö frisinnade förening. Första föredraget hölls av fröken Elin Wahlquist från Sundsvall, som i ett briljant anförande påvisade betydelsen av den kvinnliga rösträttsfrågans lösning, såväl ur rättvisans som statsnyttans synpunkt. Riksdagsman Rob. Karlsson i Fjäl lämnade där- efter en utförlig redogörelse över riksdagsarbetet under senaste riksdag.

Vid ett av Stockholms läns frisinnade valkretsförbund samt Vaxholms frisinnade förening den 7 sept. anordnat möte förekom utom föredrag av riksdagsmännen E. A. Nilsson och Jacob Pettersson även ett anförande i den kvinnliga rösträttsfrågan av fru Karin Fjällbäck-Holmgren. Tal- rinnan framhöll särskilt solidaritetens betydelse för kvinnorna och bemötte de skäl, som vanligen anföras mot kvinnörösträt- ten. Till sist uppmanade hon de närvaran- de kvinnorna att stödja den nu pågående opinionsyttringen genom att teckna sina namn på de kringstända listorna. Det på ett tilltalande sätt framförda föredraget mottogs med kraftigt bifall.

Med Interparlamentariska uni- onen på konferens i Haag.

Ett besök å Kvinnornas utställning i Amsterdam.

Denna årligen återkommande konfe- rens, som samlar parlamentariker från olika delar av världen till en veckas arbete och överläggningar om mellan- folkliga frågor och folkrättsliga spör- mål, sammanträdde i Haag den 2-5 sislidna september månad. Till dessa konferenser inbjudas alltid de delegerade riksdagsmännens damer att med- följa och de av dem, som begagna sig därav, komma då i beröring med kvin- nor från vitt skilda håll, vilket ju all- tid är av stort intresse, och varigen- om både intressanta och värdefulla förbindelser knyts. Deltagandet i konferensen var denna gång mycket stort, och det var ju ej att undra på, att många ville begagna tillfället att särskilt i år få besöka Holland, detta lilla egendomliga land, över vilket det hela detta år vilar en stämning av glädje och fest. De fira ju i Holland sin 100-åriga oavhängighet och med den frihetskänsla, som är holländaren egen, kan man förstå att minnet av det nationella frihetsåret skall bli firat med ståt och pomp. Intet, tror jag, har hel- ler blivit sparat för att visa, huru landet under dessa hundra år, 1813-1913, förkovrat och utvecklat sig. — Vad som även bidragit till den starka fest- stämning man erfor, synnerligast i Haag, var invigningen av det ståtliga fredspalatset, vars både byggnad och omgivning voro ovanligt vackra och smakfulla. —

För övrigt äro ju över hela Holland

Bergman-Österbergiska samhällskurserna.

Den sista av de för sommaren pla- nerade s. k. månadskurserna i sam- hällskunskap tog sin början den 14 sept. i Stockholms län. Ledare för kur- sen är fröken Annie Weibull, och hon höll den första föreläsningen i Rönninge med folkpensioneringslagen till ämne. Därifrån fortsattes kursen till Tumba, Grödinge, Vaxholm, Östhammar, Norrtälje m. fl. platser. Intresset har över allt varit stort och åhörareantalet till- fredsställande. Med hela kursen bli väl ett 10-tal platser besökta, och på varje plats hållas tre föreläsningar.

Man får hoppas att intresset för sam- hällskunskap må väckas bland kvin- norna i Stockholms län och att det må bli ett gott resultat av denna kurs.

I Bohuslän hållas f. n. samhällskur- ser under ledning av jur. kand. fröken Eva Andén. Kurserna där togo sin början den 15 sept. och pågå till den 30 okt. samt omfatta följande orter: Krokstrand, Strömstad, Gräbbestad, Hamburgsund, Smögen, Lysekil, Munkedal, Ljungskile, Mölndal, Marstrand och Tyft (Hoga).

Kvinnor i pensionsnämnderna.

I Hjo: ordinarie fru Gerda Bodén och fröken Lisa Gustafsson; suppleanter fru Britta Hartvig och fröken Ly- dia Falk.

I Hvetlanda: ordinarie fru Cecilia Kärnström och fröken Anna Johans- son.

I Jönköping: ordinarie fruarna A. Littman och H. Lundberg; suppleanter fröknarna E. Wigh, S. Sandwall och A. Sjöstrand.

I Köping: ordinarie fru Emelie Jo- hansson; suppleant fröken Amelie Sa- lén.

I Mariestad: ordinarie fröknarna B. Lauhrén och M. Lindblad; suppleant fru E. Peterson, f. Warfvinge.

I Strömstad: ordinarie fröken Jeanette Andersson, suppleant fru Aman- da Hauge.

anordnade utställningar, icke mindre än 30 stycken i 24 olika städer, omfat- tande industri, handel, skeppsbyggeri, jordbruk, sjöfart, vetenskap och konst m. m. Så är i Haag förlagd lantbruks-, sport- och turistutställning, i Gouda porslins- och fajansutställning, i Arn- hem och Groningen modern konst, i Hertogenbosch religiös konst m. fl., vil- ket allt blir för långt att räkna upp.

Amsterdam har icke mindre än fyra utställningar, de två största av dem äro sjöfartsutställningen och den stora kvinnoutställningen "De Vrouw 1813-1913", som på ett storartat sätt fram- visar utvecklingen av kvinnans arbete och verksamhet under det gångna seklet. —

För att bereda trevnad och nöje åt de damer, som medföljde till Interpar- lamentariska unionens konferens, fanns en särskild dankommitté, som bl. a. ordnat en utflykt till kvinnoutställnin- gen i Amsterdam.

Naturligtvis var det med nöje jag slöt mig till det närmare 100-tal damer, som med extratåg foro till Amsterdam den 4 september. Vi möttes där av en näpen trupp girlscooter, som visade vägen till de utanför väntande abonne- rade spårvagnarna. Genom staden foro vi så ut till utställningen, där vi mottogos av utställningskommittén med sin ståtliga ordförande, d:r Mia Boissevain, som med några vänliga ord hälsade oss välkomna i den vackra utställningshallens entré.

Därpå började rundvandringen i grupper med ledare, som på tyska, franska och engelska beskrev de olika avdelningarna. Vad som genast fångade ens uppmärksamhet, då man träd- de in i den stora utställningshallen voro de vackra väggmålningarna med alle- goriska motiv, utförda av en kvinnlig konstnär madame Midderigh Bokhorst.

En säningsman.

Med anledning av fru Tonnings turné i Bohuslän skriver märket F. C. (Frigga Carlberg) i Göteborgs-Posten:

Få namn äro så välbekanta inom kvin- nornas rösträttsrörelse som Augusta Ton- nings, ordförande i Ronneby F. K. P. R. Dessutom har det namnet den välsignade egenskapen att sätta folk i gott humör — d. v. s. folk som känner henne, som hört hennes glada, ungdomsfriska skratt, vitt- nande om en oförbrännelig humor.

— Motstånd? — säger fru Tonning. — Inte ha vi något motstånd att tala om? Huvudparten av människor ha ju i alla fall både förstånd och hjärtelag. Om en herre (som nyligen hände) knyter näven i ansiktet på mig, så finns det hundra som önska mig lycka till!

Fru Tonning har ägnat hela sommaren — då de flesta andra vila sig — till agita- tion för kvinnornas opinionsyttring. Van- drat och talat på vägar och stigar i Upp- land, Dalarna och Norrland, över allt med stor framgång. I går startade fru Tonning, åtföljd av en ung rösträttsentusiast från Göteborg, missionsresan till Bohuslän.

Hennes vackra ögon glittrade, då hon såg sig omkring i den väl fyllda järnvägsvag- nen.

— Ett bra arbetsfält! — sade de.

Mätte hela Bohuslän visa sig vara ett så- dant — en bättre säningsman kan det icke få.

Kvinnlig stadsfullmäktig i Säter.

Vid fyllnadsval i Säter ha till stads- fullmäktig valts f. lärarinnan fröken Elga Andersson. Fröken A. är vald av högergruppen och innehar förut flera kommunala förtroendeuppdrag.

Bjälbostenen

det av Östergötlands kvinnor resta min- nesmärket åt Birger Jarl, avtäcktes den 15 sept. i närvaro av omkring 10,000 personer. Högtidalet hölls av prins Carl, som bl. a. redogjorde för Birger Jarls lagstiftning och särskilt framhöll vad han gjort för förbät- randet av den svenska kvinnans ställning.

Sex minnesregler

för F. K. P. R:s medlemmar.

1. **Anmäl Er** på närmaste röst- rättsbyrå för deltagande i namnsam- lingsarbetet inom Ert distrikt — det är mycket lättare att få namn än att få namnsamlare.

2. **Gå aldrig ut** utan en opi- nionslista — Ni kan träffa många kvinnor som ännu icke varit i till- fälle att skriva på.

3. **Glöm icke** Bilagan till opi- nionslistorna — det är många som vilja gå in i rösträttsföreningen, som icke veta vart de skola vända sig, och många vilja prenumerera på Rösträtt för Kvinnor för att ytterligare sätta sig in i och följa med rösträttsfrågan.

4. **Använd** L. K. P. R:s brevkort och agitationsmärken — det gör propa- ganda för rösträttsaken och bringar pengar i L. K. P. R:s kassa.

5. **Bär** rösträttsmärket — det stärker samhörighetskänslan och ger anledning till mången värdefull be- kantskap.

6. **Ställ** all den tid och alla de krafter, som arbetet i hemmet och för brödförvävet lämnar övrig, till rösträttsens förfogande — kom ihåg att vi snart stå inför det stora av- görandet, och att det nu mer än nå- gonsin gäller att begagna tiden väl.

bismen, utövad av en kvinnlig konst- när, och däremellan en mängd olika grenar av arbete, som kvinnor i våra dagar sysselsätta sig med i och för sitt uppehälle.

Vid sidan av detta framträdde även mycket starkt representerat allt socialt arbete, organiserat, utvecklat och lett av kvinnor.

I synnerhet var verksamheten bland kvinnor och barn rikhaltigt åskådlig- gjord, särskilt alla de framsteg som gjorts, och genom en jämförelse mel- lan förr och nu framträdde ju vinster- na på ett mycket fördelaktigt sätt.

Man fick ett så mäktigt intryck av huru de sociala missförhållandena äro sig så sorgligt lika överallt och huru fattigdom, alkoholism, tuberkulos och de därmed förenade verkningarna för kvinnor och barn äro ett internatio- nellt ont, däri alla olika länders kvin- nor kunna enas i gemensamt arbete mot missförhållandena.

Att en enande tanke varit ledande vid utställningens organisation fick man bevis på, genom att se huru en mängd kvinnoföreningar med vitt skil- da syften där voro representerade. Man såg där sida vid sida både religiösa, ka- tolska och protestantiska, ekonomiska, sociala, politiska och pedagogiska m. fl. föreningar samlade i systerlig endräkt och frid, var och en på bästa sätt fram- visande med statistiskt och åskådligt material sin förenings syfte, verksam- het och resultat.

Det var bl. a. för en rösträttskvinna roligt att komma in i den stora, vackra salen, där allt vad som angick röst- rättsarbetet världen runt var samlat och där jag ju även igenkände material från vårt lands rösträttsarbete. Man fick en ganska bra överblick av röst- rättsarbetets utveckling under de sena- ste årtiondena, från de första agita-

Arbetet i Stockholms län.

Det är nog ej många orter i Sverige, som äro så vanlottade på kommunikationer som Östhammar och trakten däromkring; endast två gånger i veckan finnes ångbåtsförbindelse med huvudstaden, och vill man emellan dessa dagar komma dit, så måste man taga järnväg över Uppsala—Örbyhus—Dannemora—Harg samt sedan skjuts den 1,2 mil långa landsvägen fram till Östhammar. Fru Augusta Tonning, som godhetsfullt lovat hjälpa Stockholms länsförbund med föredrag och agitation, och undertecknad valde emellertid sjövägen, som tog rundlig tid från kl. 9 på kvällen till 1/2 1 dagen därpå.

Tack vare Östhammar F. K. P. R:s nitiska och älskvärda ordförande, fröken Signe Jacobsson, hade vi bostad beställd och njöte en i allo storartad gästfrihet och välvilja i den lilla idylliska staden. På kvällen samma dag vi anlände var möte anordnat och som publiken var rätt talrik och intresset livligt tror jag fru Tonnings medryckande föredrag över kvinnornas medborgarrätt gjorde gott; man hade förberett oss på att Östhammarborna ej brydde sig om den kvinnliga rösträtten och det blev därför så mycket större belåtenhet då vi tyckte oss spåra motsatsen. Flera män funnos bland åhörarna, men ett par av dem visade sitt förakt för saken genom att ostentativt gå sin väg under föredraget. Sångerna till luta mottogs med bifall.

I Öregrund hade möte anordnats dagen därpå. För att komma dit måste vi begagna automobil den över 2 mil långa vägen, men som vägarna i trakten äro utmärkt goda, gick färden i härligt efter-sommarväder på 50 minuter.

Mötet i Öregrund var lika talrikt besökt som i Östhammar och intresset livligt; jag hoppas att vi väckt det domnande rösträttslivet och att det nu ej vore förspild möda att sända någon annan talarinna dit.

Återresan i strålände månsken var över all beskrivning härlig och alls ej tröttnande, varför och krafter och livsmod dagen därpå voro i god kondition att fortsätta arbetet på andra platser i trakten. Forsmark kunde ej medtagas, ty där var patronatsväldet så starkt att lokal ej kunde fås och folket i övrigt så kuvadt att de ej vågade ansluta sig till rösträttsrörelsen, om de än funno den fullkomligt berättigad;

men vi styrde nu kosan mot Harg, där ej heller fältet var så fritt för vår verksamhet att möte kunde arrangeras. Med anledning av de börjande samhällskurserna måste jag här övergiva min goda kamrat och vända hemåt, lämnande henne att ensam söka påverka befolkningen i Harg åtminstone till underskrivande av opinionslistorna och sedan fortsätta resan söderut i omnejden, men därom får hon själv berätta längre fram.

Rönninge sept. 14. 1913.

M. B.

Söndagen den 6 sept. höll undertecknad föredrag i Gärdsvik långt ute i skärgården. Publiken var ej så stor, då föredraget affischerats för sent, men desto mera intresserad. De flesta av de närvarande kvinnorna skrevo sina namn på listan, vilken sedan omhändertogs av kyrkoherden, som i sin tur ville hjälpa till med namnsamlingen.

Från Harg for jag med motorbåt till Harräng och sedan med skjuts till Häverö-sund och höll föredrag på båda dessa ställen. I Harräng voro flera listor redan fyllda, och de kvinnor, som ej skrivit på förut, gjorde det nu efter föredraget. I Häverösund hade ingen förut hört talas om namnsamlingen, men efter föredraget fick jag alla kvinnornas namn utom ett.

Mitt sista föredrag hölls i Hammarbacken, Ljusterö församling, där lärarinnan redan var i färd med namnsamlingen. Ingenting är mer uppfriskande i arbetet än att sammanträffa med alla dessa kvinnor, som arbeta var i sin stad och alla draga sitt strå till stacken. Och när folk frågar mig: "Hur står ni ut med att fara omkring så där?" så svarar jag: "Gör likadant, så ska ni få se att det är uppiggande!"

A. T—g.

Till försakelsedagen

kunna prydliga och praktiska rösträttsparbössor rekvideras från fröken Hildur Öijer, Göteborg 1, eller Röst-rättsbyrån, Lästmakaregatan 6, Stockholm. Pris pr st. 20 öre med och 15 öre utan läs.

När man får lön för mödan.

Det är i alla fall roligt att tala rösträtt ibland. Åtminstone när man får vandra fram på i rösträtts hänseende helt och hållet obruten mark. Det finns nämligen platser i Sverige, där man ännu kan ha tillfälle att vara den första, som offentligt för fram kvinnornas krav på medborgarrätt. Och då gör det en verkligheten mer än gott att möta den entusiasm och det förstående för vår sak, som kom mig till del, då jag den 13 och 14 sept. för Avesta-Krylbo föreningsräkning talade i Nyhyttan, Horndal och Fors. På alla tre ställena gingo efter mötet de medförda listorna åt, och både män och kvinnor åtog sig att hjälpa till med namnsamlingsarbetet. Och intresset och viljan till att var och en på sitt sätt bidra till ett lyckligt resultat var lika stort hos både gamla och unga.

Är det något, som mer än allt annat bevisar att tiden verkligen är mogen för kvinnornas rösträtt, så är det just det, att inför denna sak mötas de gamla kvinnorna, som redan slutat sin egentliga livsgärning, och de unga kvinnorna, som knappast börjat sin, alla mötas de i samma förstående, i samma entusiasm och i samma vilja till att vara med om arbetet. Därför mitt tack här till alla de kvinnor, gamla och unga, som mötte mig under mitt besök hos Avesta-Krylbo F. K. P. R. och som var och en på sin ort och efter sin förmåga tagit del av arbetsbördan.

K. F.—H.

Meddelande från V. U.

Från ungefär hälften av lokalföreningarna ha svar ingått på förslaget om en gemensam offer- och försakelsedag eller -vecka för namnsamlingen. På några få undantag när ha alla uttalat sig för idén, men några ha förbehållit sig att få genomföra den på ett för deras förening bättre lämpat sätt. Angående dagen ha alla utom 6 uttalat sig för 15 oktober, och blott ett par ha i stället önskat en försakelsevecka.

V. U. föreslår sålunda, att den 15

Arbetet ute i landet.

Eslövs F. K. P. R. hade den 12 september anordnat föredrag om "Vår fattigvårdslagstiftning" av fröken Valborg Bergström. Talarinnan gav en redogörelse för den svenska fattigvården i forna dagar och nuvarande tid, påpekade dess många föråldrade former och brister samt redogjorde för de reformlinjer, efter vilka den blivande fattigvårdslagstiftningen torde komma att utarbetas. Till sist vidrördes även socialförsäkringen och något utförligare dess f. n. mest aktuella del, ålderdomspensioneringen. Det om sund uppfattning vittnade och med mycken vederhäftighet framförda föredraget mottogs med livligt bifall. Föreningen ämnar under hösten anordna flera föredrag med omväxlande socialt och litterärt innehåll och under sällskapliga former.

Stockholms F. K. P. R. hade den 23 sept. ett talrikt besökt möte. Det präglades av stor livaktighet, och särskilt visade sig ett starkt intresse för arbetet med namnsamlingen. Vid sammanträdet bildades en s. k. söndagsklubb med uppgift att under söndagsvandringar i Stockholms omgivning samlas till opinionslistorna.

Sammanträdet avslöts med ett intressant föredrag av fru Hilda Sachs om den internationella rösträttskongressen i Budapest.

Örebro F. K. P. R. höll den 16 sept. ett talrikt besökt möte, varvid en del föreningsangelägenheter avhandlades. Beträffande V. U:s förslag om försakelse- eller offerdag beslöts att en lista med åtföljande sparbössa skulle i tur och ordning cirkulera bland föreningsmedlemmarna för bidragsinsamling. Intresset var livligt och stämningen den bästa.

De medlemmar av Stockholms F. K. P. R., som ändra adress den 1 oktober, uppmanas att ofördröjligen insända nya adresser till Röst-rättsbyrån, Lästmakaregatan 6.

oktober anslås till gemensam försakelsedag, men att de F. K. P. R., som anse en annan dag eller form för penninginsamling mera lämplig, skola äga full frihet att handla på det för dem lämpligaste sättet.

tionsskrifterna till valupprop och valsedlar för kvinnliga parlamentskandidater, vilket senare den finska avdelningen kunde ståta med. Inne i rösträttsalen voro utmed ena långväggen anordnade trevliga små grupper med sittplatser, där man i ro och lugn kunde slå sig ned och studera rösträttsfrågans otaliga broschyrer och böcker. I ett särskilt väl ordnat bokstånd tillhandahölls rösträttslitteratur, och föredrag tycktes där även hållas, ty utmed den andra långväggen var en estrad med talarstol anordnad. För övrigt var det ej endast rösträttsföredrag, som hölls inom utställningsområdet, ty där voro föredrag anordnade flera gånger i veckan över olika ämnen, dels sociala, dels berörande kvinnofrågan. Anordnandet av dessa föredrag var en verkligt god idé, ty därigenom nåddes en stor publik, som samtidigt kunde få både teoretisk och praktisk upplysning i de olika ämnena.

Det märktes så väl, att det var kvinnor, som ordnat utställningen, ty en viss hemtrevlig känsla vilade över det hela, och för den, som gått sig trött och hungrig därinne, var det så väl ordnat med både vilorum och trevliga lunchrum. Flera läsesalar, där man i lugn och ro kunde slå sig ned och studera in- och utländska tidningar och tidskrifter, voro även anordnade.

Vad som mötte mig såsom svenska som något nytt och egendomligt var utställningen från de holländska kolonierna, vilken var ganska omfattande. I dessa Hollands guldgruvor, från vilka så mycken rikedom flyter in till moderlandet, användes i stor utsträckning kvinnlig arbetskraft vid de stora ris-, socker- och kaffeplantagerna i Ostindien, men man fick ett ganska starkt intryck av att kvinnokraften därute exploaterades för en ringa er-

sättning. De infödda kvinnornas liv och arbete var ganska åskådligt framställt, ävenså vad som genom kolonisationen utträttats till godo för dem och barnen.

En särskild stor avdelning var avskild som minnesutställning åt en indisk prinsessa Kartini, som varit en föregångskvinna i sitt land. Man berättade om henne, att hon vid 8 års ålder vägrade att ingå i ett s. k. barnäkenskap, som ju existera i Indien, och huru hon senare skaffade sig bildning för att därmed gagna sina landsmaninnor. Hon gifte sig vid mogen ålder och då med en man, som till fullo delade hennes åsikter, och dessa två levde sedan tillsammans för att arbeta på en bättre social och ekonomisk ställning för hindukvinnorna. Nu var hon död, och till minne över henne och hennes gärning var denna utställning anordnad, nog så rörande att se och taga del av. Även från Hollands afrikanska besittningar fanns en del utställningsföremål tillika med en avdelning för missionen, bland de infödda i kolonierna.

Av stort intresse var att besöka det indiska hus, som var uppfört inom utställningen, och se huru en kolonist bor och lever i Ostindien. På den stora, luftiga verandan mottogs vi av en gladlynt liten javanes, tjänstgörande som dörrvakt, och inne i de svala, rymliga rummen visades vi omkring av holländska damer, som själva i många år levat ute i kolonierna och därför så väl kunde skildra livet i en bungalow, på samma gång de berättade om de infödda kvinnornas liv och arbete därute.

Sedan så det mesta av utställningen var genomgången, samlades vi alla vid de stora, vackra blomsteranläggningarna mitt på gården i och för den obligatoriska fotograferingen. I förbigående

kan nämnas, att alla blomsteranordningarna voro gjorda av en kvinnlig trädgårdsmästare och de voro ovanligt vackra och originella med sina låga, välklippta buxbomshäckar och härliga rosenrabatter.

I utställningens restaurang voro vi sedan inbjudna till lunch, och det var verkligen välgörande att efter rundvandringen få sätta sig ned och äta vid ett bord, ovanligt smakfullt och vackert dekorerat i Oraniens vackra guldfärg.

Flera tal hölls ju under lunchen av både värdinna och gäster. Dels framfördes gästernas tack av vår damkommittés ordförande, madame van Asch van Wijk, dels talades det för gångna tiders kvinnor, kända och okända, som med sitt arbete och sin kamp bidragit till kvinnorörelsens utveckling, ävenså riktades våra tankar framåt på framtidens kvinna, på den goda, vackra typen av en fri och självständig kvinna, mannens fulla jämlike.

Ett musikkapell av unga flickor lät oss få höra det ena vackra musikstycket efter det andra, så väl som de olika ländernas nationalsånger samt de för dagen så populära nederländska folksångerna "Wilhelmus van Nassouwe" och "Wien Neerlandisches blood", vilka för övrigt sjöngos unisont under lunchen.

Tiden för uppbrott var ju snart inne, men innan dess måste vi dock se det gamla holländska huset från 1813, "Meerhuis", kring vilket hela tanken på kvinnoutställningen växte fram. Det rymde mycket av äkta holländskt, med en gammaldags skola "école maternelle 1813" med både lärarinna och elever i illusoriska vaxbilder. Dessutom funnos där vackra interiörer från gamla holländska hem och alster av både hus- och konstflit från gångna tider.

En del saker försålles, och kommersen sköttes av unga flickor i gamla holländska dräkter. Så skedde då uppbrottet, och sedan vi väl blivit installerade i spårvagnarna och vederbörligen avhurrats och avviftats av girlscouterna, gick färden åter till Haag.

Jag tror att alla deltagarna, som reflekterade över vad de sett och hört, kände en berättigad stolthet och beundran för de kvinnor, som åstadkommit denna utställning och därmed på ett så storartat sätt framvisat kvinnans insats i livet och samhället.

För min del kände jag en varm önskan, att vi svenska kvinnor även skulle kunna visa i "Kvinnornas hus" på Baltiska utställningen nästa år, huru långt vi hunnit och den insats vi göra uti samhället, och jag tog mig även friheten att till vår utställning inbjuda alla de damer, som följts åt till kvinnoutställningen i Amsterdam.

Denna holländska utställningen har hela tiden den varit öppen omfattats med ett stort intresse av allmänheten, och med särskild glädje berättades, att Hollands unga drottning, som ju besökt den, genom vad hon sett och hört om kvinnornas arbete och verksamhet fått ett större intresse för kvinnofrågan. Även änkedrottning Emma hade med intresse besett hela utställningen och lovat att återkomma än en gång innan den stängdes.

Alltnog, kvinnoutställningen i Amsterdam har varit en succés och ett värdigt sätt för de holländska kvinnorna att fira minnet av sitt lands 100-åriga frihet. Man har därför all anledning att lyckönska dem till det glänsande resultatet av deras arbete.

Ebba Palmstierna.

Rättegångar

Bevakning av mål i Överrätter och Ämbetsverk, Aktenskaps-, Arvs- och Testamentsrätt, Skilsmässor, Skogs- och Jordavtister, Beskattningsfrågor m. m. billigt.

Juridiska Ombuds- & Advokatbyrå
Gamla Kungsholmsbrogatan 38, Stockholm.
Tel. Brunkeberg. 29 41.

"Herre i sitt hus."

Att frågan om kvinnlig rösträtt i dessa dagar har en hetsig brännbarhet över sig som aldrig förr, är lätt att märka. Var två eller tre äro församlade — i synnerhet motståndare — kommer ämnet givet på tal, innan många minuter hunnit förgå. Det märkliga är att en kvinna, som bl. a. intresserar sig för kvinnlig rösträtt, inte anses kunna tala om annat, tänka på annat, drömma om annat. Och man använder så ofta man kan den stackarn till skottavla för sin arghets pilar. Hon får skulden för de engelska suffragettupptågen, för allt snedvridet och löjligt, som i någon mån hänger vid en stor rörelse, för att den eller den bekanta "rösträttskvinnan" — fruktansvärda ord! — inte lär sköta sitt hem ordentligt, för tidens allmänna ondska, för nativitetens nedgång och för mycket, mycket annat. Är hon då klok så skrattar hon och slår bort ämnet, ty man kan icke resonera förstånd med alla människor.

Emellertid — jag satt för en tid sedan i ett sällskap, där samtalet naturligtvis, av något å propos, som alls inte hade med saken att göra, kom in på kvinnans politiska rösträtt.

En av herrarna, en ung, nygift man, yttrade då:

— Ja, skulle min hustru komma till mig och säga att hon gått in i en rösträttsförening, så skulle jag sparka ut henne!

Bokstavligen så föll hans ord.

Det bör tilläggas som en förklaring, ehuru ej ursäkt, att han vid tillfället ej var alldeles vad man kallar spik nykter.

Nå, ingen tog upp hans yttrande, det var ju inte lönt, men den tystnad som följde var något häpen.

Jag har sedan dess kommit att tänka några gånger över detta och åtskilligt annat, som står i samband med mannen ifråga. Han är utan tveivel en rätt hyggelig karl, sköter sitt arbete bra och är en omtyckt sällskapsbroder. Och sin hustru avgudar han, det är inte fråga om annat.

Jag hörde honom en annan gång säga — naturligtvis på tal om kvinnlig rösträtt:

— Ja, bara de låta dig vara ifred, min egen lilla ängel!

Och han är mycket rädd att hon skall förkyla sig och gå upp tidigt om mornarna. Men han har den lilla svagheten att inte "tåla" sprit i obegränsade kvantiteter, dricker ofta ett glas för mycket och blir då bråkig och högljudd. Sådan har hon sett honom komma hem sent på nätterna åtskilliga gånger.

Fruen är en liten nätt varelse med blåa, hängivna ögon och trevlig att prata med. Jag känner henne obetydligt men vet, att hon bär på ett latent men ständigt tillbakahållet socialt intresse.

När opinionslistan kom till henne, sade hon förläget:

— Nej, jag skriver inte på, för min man skulle inte tycka om det.

Och då någon invände, att det ju endast var fråga om en åsikt, som det är var människas rätt att, oberoende av vem det vara må, få hysa eller icke hysa, skakade hon blott på huvudet:

— Ja, det kan nog så vara, men vi ha talat om saken, och jag vet att han tycker så illa om den.

En roman ur verkligheten.

ELIZABETH ROBINS: *Where are you going to?* Wm. Heinemann, London 1913. Pris 6 sh.

Då och då når oss bland massan av tidningsnotiser meddelandet om att en ung flicka spårlöst försvunnit i världsvimlet. Polisen är i rörelse; man söker! Intet resultat. Vart har hon kommit? Av vilka makter har hon uppslukats? Vi rysa inför hennes öde, men småningom är hon glömd. En spillra bland de många som sugits ned i virvlarna. Ett människoöde att stirra sig blind på. Hur kan sådant ske? Leva vi mitt i en vildmark eller i ett av lagar hägnat samhälle?

Eller vi läsa om varningar för unga flickor att icke utan noggrann kännedom om förhållandena antaga erbjudanden om platser utomlands, och återigen om vita slavhandlare som avslöjats. Handel med mänskligt kött och blod, hundraden, ja tusenden som gå ett inferno till mötes. Vad som åter och åter inställer sig är den frågan: Varför göres det inte mer? Varför gripa inte myndigheterna in med större energi, när det gäller en så outplånlig skamfläck på en beprisad kulturs seder?

En mördareliga uppträder. Offren finnas nedskjutna vid vägkanten eller mördade i hemmen. Ett lands hela poliskår blir satt i rörelse. Ingen möda sparas för att uppspara mordens förövre, ingen ro beviljas förrän de samhällsvådliga satts inom lås och bom, men detta, som är sjudubbelt värre än mord, denna långsamma, systematiska tortyr, som ändrar i offrets vansinne eller död, hur förhålla sig myndigheterna till detta?

Sannerligen är det inte ett skri från vildmarken, vars eko ljuder vida omkring.

Flera gånger har detta ämne blivit behandlat i romanens eller novellens form, nu senast av Elizabeth Robins i en vakert och själfullt berättad historia, "Where are you going to", en trovärdig skildring av den ohyggliga taktik, som användes av slavhandlarna och deras legda hjon, när det gäller att fånga de unga och oskyldiga i sina snaror.

De båda unga flickor, varom här är fråga, tillhöra en god samhällsställning, deras mor är änka efter en officer och båda fostras inom hemmets skyddande murar, i ovetenhet om världen och alla yttre missförhållanden. Så rädd är modern om sina små, att barnjungfrun får en allvarlig skrappa, därför att hon vågat tillåta en främmande dam att vidröra barnets kind.

Flickornas liv förflyter som de flesta andra unga flickors av liknande samhällsställning, men en omväxling inträder genom inbjudningen att tillbringa några månader i London hos en för dem hittills okänd syster till deras far. De ha växt upp på landet. London är hägringen och drömmen, upplevelsen, varom alla tankar kretsas. En liten fransyska anlitas för att ställa deras toaletter i ordning. Det sömmas dagarna i ända. Sömmerskan får en inblick i deras förhållanden och familjeliv och ställer sig i all tysthet i förbindelse med

Namninsamlaren vill för ingenting i världen ha ett olyckligt äktenskap på sitt samvete och försvinner men är mycket tankfull, då hon går nedför trappan.

Alltså: den äkta mannen tillåter sig som ovan antytts åtskilligt, som på hans hustrus måste verka ytterst pinsamt och bedrövligt, men han tillåter inte henne att ge synligt uttryck åt en åsikt i en viss fråga, långt mindre att ta ringaste del i arbetet för densammnas förverkligande.

Detta är inkommensurabla saker, säger någon.

Om förlov, de bottna bägge i ett och det samma: *man är väl herre i sitt hus!*

E. A.

vissa personer, vilkas agent hon är. På ett oförklarligt sätt försvinner fasterns porträtt, det enda de äga av henne, men ingen fäster någon betydelse därvid, och när dagen för avresan är inne anträda flickorna den med de gladaste förväntningar. Fastern är nere och möter dem vid stationen; allt går mycket skyndsamt tillväga och en lyxautomobil för dem genom gatornas labrynter. Det stora maskineriet har fungerat i all tysthet. Den omätliga moloksbilden är åter redo att sluka ungt blod.

Den äldsta av systrarna förvånas över åtskilligt i fasterns hem, men är för okunnig att dra några egentliga misstankar. Hon ser sin yngre, vackra syster Bettina omringad av ungherrar, och de föra en konversation, som hon inte är van vid. Den kavaljer hon är hänvisad till gissar sig till sammanhanget och förstår flickornas olyckliga belägenhet. Något av det evigt goda, som slumrar inom varje människosjäl, väckes till liv inför den unga flickans oskuld, men när han frågar: "Vet ni att ni befinner er i ett av Europas sämst beryktade hus?" vet hon så litet om livet, att hon tror honom vara en däre. Han tvingar henne dock att förstå, räddar henne ur det hemska fångelse och skickar henne i en droska till den verkliga fasterns bostad. Väl ditkommen har hon endast en tanke: att rädda Bettina, den älskade systemen som är anförtrödd i hennes värd.

Det är alltför pinsamt att erinra sig hennes Golgatavandring från polisstation till polisstation. Hon har ingen adress att gå efter. Detektiverna skriva likgiltigt upp hennes meddelanden, man skall göra något åt saken, men hon får också veta att det fasans hus hon gästade icke är det enda som existerar i London.

Efter en hel natt av fruktlöst sökande faller hon i en elakartad feber, men den första tanke, som framstår för henne, när hon återfått medvetandet, rör Bettinas öde.

Under tiden har den unga flickans trolovade icke sparat några ansträngningar för att återfinna den förlorade. Han har kunnat följa hennes spår till Paris, sedan tättar mörkret och Bettina, den unga, oskyldiga Bettina är som bortsopad från jorden, prisgiven åt makter som för länge sedan mördat hennes oskuld och tro.

Hon höres aldrig mera av. Kanske lever hon ännu en kvalfylld tillvaro; kanske har döden, förbarmaren, ändat hennes korta levnadssaga. Huru som helst, död eller levande kräver Bettina hämnd. Hämnd för de marter hon och tusentals hennes medsystrar undergått, hämnd på dem som mördat deras ungdoms tro och deras själars renhet.

Bettinas öde är ett varningsrop till det samhälle, som alltför länge likgiltigt åsett kräftskadan, utan att energiskt bortrensa det onda.

Gurli Hertzman-Ericson.

Från vår läsekrets.

Också en namnteckning.

En "Insändare" i Nya Dagligt Allehanda, som återgivits i Rösträtt för Kvinnor, anför "såsom ett belysande bidrag till halten av agitationen för kvinnans politiska rösträtt" att tvänne gifta kvinnor utan sina makars vetskap tecknat sina namn under kvinnornas opinionsyttring och att de gjort det för att listnehavaren bett dem därom "för kvinnans bästa".

Det vore roligt att veta om "Insändaren" med samma missnöje betraktar de hundratusentals fall när män utan sina hustrus vetskap teckna sitt namn under borgensförbindelser, växlar och dylikt, emedan de blivit ombedda därom, för en mans bästa och trots det, att de därmed riskera och mången gång åstadkommit total ruin för sin familj. Kanske har den förlösade förmögenheten dessutom tillförts boet av hustrun.

Vad säger "Insändaren", när män handla så tanklöst, där "det allra bästa förhållande är rådande" emellan makarna?

11

Skattefritt!

Skattefritt!

Heleneborgsg. 15. A. T. 31 64

Rekommenderas som en erkänd god och närmande måltids- och läskedryck.
Finnes på buteljer samt svagdricka på fat.

Rösträttslitteratur:

F. A. Bather, M. A., D. Sc., F. R. S.: *Till de svenska männen.* Utgivet av Uppsala F. K. P. R. (2:dra uppl.). 6 öre; 4:50 pr 100 ex.

Anna Bugge-Wicksell: *Gifta kvinnors kommunala rösträtt.* Utgivet av L. K. P. R. 25 öre pr 100 ex.

Frigga Carlberg: *Varför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen.* Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.

Varför fru Håkanssons dotter gick in i rösträttsföreningen. Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.

Vem löser bojan? Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.

Madame Anti's monolog. Efter amerikansk förebild. Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 10 öre.

Carrie Chapman Catt: *Går kvinnorösträttsrörelsen framåt?* Jämte en kort biografi över Mrs. Catt av Ezaline Boheman. Utgivet av L. K. P. R. 15 öre.

H. E. Hallberg: *Kvinnan i hemmet och samhället.* Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.

Cicely Hamilton och Christopher St. John: *Huru kvinnorna fingo politisk rösträtt.* Skådespel i en akt. Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 50 öre.

Sigrid Kruse: *Nykterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt.* Utgivet av L. K. P. R. 90 öre pr 100 ex.

Selma Lagerlöf: *Hem och stat.* Utgivet av Falu F. K. P. R. 5 öre.

Klara Lindh: *Den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia i korta drag.* Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.

Sofi Lindstedt: *Varför böva religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen?* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 5 öre.

Alice Zimmern: *Kvinnornas rösträtt i skilda länder.* Med ett förord av Mrs. Chapman Catt. A.-B. Ljus förlag. 50 öre.

Minneslista. (7:de uppl.) 5 öre.

Opinionsyttringens flygblad:

N:r 1. *Några skäl varför kvinnorna böra ha rösträtt.*

N:r 2. *När kvinnorna sakna rösträtt.*

N:r 3. *Varför böra de svenska kvinnorna skriva sina namn på L. K. P. R:s opinionslistor?*

N:r 4. *De likgiltiga.* Av Elin Pålman.

N:r 5. *Om betydelsen för Sveriges kvinnor av den pågående namninsamlingen.* Av Ann-Margret Holmgren, f. Tersmeden.

Utdelas gratis.

Rekvitioner ställas till

L. K. P. R:s EXPEDITION

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

RYNKTIKTUR

Majorskan Edmann

borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag

I parti och minut i
FRANSKA PARFYMMAGASINET
Hovleverantör
21 Drottninggatan 21, Stockholm
samt i förnämsta Parfymaföret. (A. F. 1555)

Lösnummer av Rösträtt för Kvinnor böra säljas på alla förenings- och alla offentliga möten.

Rekvireras från Expeditionen, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

Lästmakaregatan 61, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.
öppen vardagar kl. 12-5 e. m.
Måndagar och torsdagar även kl. 7-8 e. m.
L. K. P. R:s CENTRALBYRÅ FÖR NAMNINSAMLINGEN
Lästmakaregatan 61, Stockholm
öppen vardagar kl. 11 f. m.-4 e. m.
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.
NAMNINSAMLINGEN I STOCKHOLM
Lästmakaregatan 61, Stockholm
Byrån öppen: vardagar kl. 3-5 e. m.
Måndagar och onsdagar även kl. 7-8 e. m.
Allm. tel. 22 708.

NYA HUSAPOTEKET

STOCKHOLM
System: MIRTILLINE
är ett nytt Husapotek, en vegetabilisk naturprodukt, ofelbart att använda mot Frost, Exem, Skoskav, Sår, Blodförgiftning, Finnar, Pormaskar, Röd näsrot, Reformar, Hudlösshet, Myggbett, Insektsstyggn, Svåra magplågor, Blindtarmsaffektioner, Halsåkommor etc. Klåda och plågor upphöra genast.
Prospekt och intyg från botade personer sändas mot 10 öre till svarsporto. Provburkar å 1,30 och 2 kr. mot postförsänd. Agenter antagas överallt. Skriv genast till
Nya Husapoteket S. M.
Stockholm 6.
Vår Mirtilline bör ej saknas i något hem.

Stockholms Ritkontor
rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.
Huvudaffär: Drottninggatan 30.
Filialer: Humlegårdsgatan 11, St Paulsgatan 1, Uppländsgatan 34. (A. F. 1401)
NOTARIE P. G. CARLSON
A. T. Br. 46 00
Stockholm Stortorget 16
Rätttegångar
Inkasseringar - Deklaration

P.A. Collijns
Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.
(A. F. 1448)
Illustration of a woman with a wheel.

BRUNKEBERGS SNICKERI & SLIPERI

(Carl W. Wenthzel p. p.)
A. T. *29 38. 26 BRUNNSGATAN 26. A. T. *29 38.
Utför alla slags Byggnadsreparationer, Affärsinredningar, Möbelreparationer, Trätarfsfabrikationer även Tapetseriarbeten m. m.
Utför alla slags Eggjärns slipning, Rakknivar, Saxar, Köttknivar, Skärmaskinsknivar, Skridskor, Velocipedreparationer samt Förtenning m. m.

PROVA det utav alla SMUL-TÉET å 2.50 och omtyckta 2.75 pr kg.
Sändes till landsorten mot postförs. eller efterkrav endast från STOCKHOLMS TÉIMPORT, STOCKHOLM 2.

Lösnummer av Rösträtt för Kvinnor

säljas på följande platser:
Gävle: Missionsbokhandeln, Nygatan 40.
Haparanda: E. Hammaréns Bokhandel.
Krokstrand: Fröken Serafia Svensson.
Motala: Segerbrands Bok- och Pappershandel.
Nora: Aurora Ehns Pappershandel.
Stockholm:
å Kungsholmen:
Tidningskontoret, Fleminggatan 43 B.
å Norrmalm:
Allm. Tidningskontoret, Gustav Adolfs Torg.
Tidningskontoret, Arsenalsgatan 3.
Rösträtt för Kvinnors Exp., Lästmakaregatan 6.
i Vasastaden:
Cigarraffären, Upplandsgatan 2 A.
å Söder:
Tidningskontoret, Hornsgatan 54.
å Östermalm:
Tidningskontoret, Karlavägen 6.
Strömstad: Fröken Frida Dahlgren.
Söderköping: Vilh. Courcelles Cigarraffär.
Vaxholm: Anna Anderssons Pappershandel.
Örebro: Örebro Antikvariat.

Göteborgs F. K. P. R:s flygblad nr 13 och 14 - några skäl varför kvinnorna böra erhålla politisk rösträtt samt "Ett val" av Elin Wägner - hava utgivits i nya upplagor.
Flygbladen, som kosta 1 öre pr st., lämpa sig särskilt för agitation vid namninsamlingen. Rekvireras hos fröken Hildur Öijer, Göteborg 1.

Vad en rösträttsförening kan uträtta.

Luleå livskraftiga F. K. P. R. har till en del lagt sitt arbete i välgörenhetens tjänst. Redan i fjol somras beredde föreningen tillfälle åt en koloni av 15 barn att under några veckor njuta av lantlivet. Föreningens egna begränsade resurser gjorde det nödvändigt att för den vackra planens realiserande anlita den enskilda offervilligheten, och glädjande nog hade man icke missräknat sig på förefintligheten av god vilja att hjälpa i arbetet. Det sålunda gjorda första försöket gav ett så glädjande och uppmuntrande resultat, att föreningen ansåg sig böra inrikta sina ansträngningar på att även innevarande sommar inbjuda barnen på någon tids ferieglädje och stärkande tillvaro i sol och grönska. En för ändamålet tillsatt kommitté inom föreningen ägnade sig med stor energi åt sin krävande uppgift och lyckades så väl däri, att kolonien i år kunde tillökas med ytterligare två barn. Ingen möda har lämnats ospard för att bereda barnen trevnad, och belåtenheten har varit stor och allmän bland såväl de små som deras föräldrar.

Husqvarna Symaskiner

äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en

Husqvarna Symaskin.

HEMMETS Vedsågeri & Kolaffär

34 & 36 Krummakaregatan 34 & 36, Stockholm.
Prima torr Björk-, Al- och Barrved, Anthracit, Hus-hälls- och Träkol samt Koks, såväl krossad som okrossad, till för dagen gällande priser.
OBS! Hemmets verksamhet bedrivs för upprättande av fallna.
Rikstelefon 70 84. Allm. Telefon 30 99.

Priser som tala!

Finestväl 60 öre, Mandeltväl 74 öre, Åseptin- och Opoponaxväl 94 öre, Mosaikväl 96 öre, allt pr.kg.
Floridatväl 60 öre, Flin pillrad toilettväl 88 öre, Äggväl 89 öre, Lanolinväl 80 öre, allt pr.duss. Rakapparat, nysilver 1.50, nickel 1.-. Heliosflaskan, håller varmt och kallt flera dagar, 2.75. Skriv i dag till
Axel Sundströms Efterkravsaffär, Avd. 27, Stblm.

Internationell rösträttslitteratur.

Woman Suffrage in Practice, 1913, av Chrystal Macmillan, Marie Stritt, Maria Vérone. Pris 1: 50.
The International Woman Suffrage Alliance. Report of Seventh Congress, Budapest 1913. Pris 1: 50.
Address of the President at the Seventh Congress, Budapest 1913. Pris 15 öre.
Report of Woman Suffrage in Norway. Pris 5 öre.
RÖSTRÄTTSBYRÅN
Lästmakaregatan 6, Stockholm.

Rösträtt för Kvinnors

nittonde nummer 1913 innehåller bl. a.:
Offer.
Kvinnorösträtten i Finland än en gång.
»Vad ligger bakom och under.»
Nya framgångar för kvinnorösträtten i utlandet.
Med Interparlamentariska unionen på konferens i Haag. Av Ebba Palmstierna.
När man får lön för mödan. Av K. F.-H.
Herre i sitt hus. Av E. A.
En roman ur verkligheten. [Av Guri Hertzman-Ericson.]

AFFÄRSREGISTER

Allmänna Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm
meddelar till särdeles billiga premier: Liv-, Blandade Liv- & Kapital- samt Barnförsäkringar. Liberala Invaliditetsbestämmelser. Bolaget ansvarade den 31 december 1912 för en liförsäkringssumma av 43,034,188 kronor. Ombud antagas genom Huvudkontoret eller resp. Distriktskontor.

A.-B. Stockholms Folkbank
Klarabergsgat. 23, Kommendörsgat. 25, Barnhusgat. 16, Fleminggat. 59, Lidingsö Villastad.
Sparkasseräkning, kapitalräkning.
Insättningar fr. o. m. En krona.
Skriv eller gör ett besök!

PER HELLSTRÖM
Gummiverkstäd, 71 Döbelnsgatan, Stockholm.
Allm. Tel. 249 62. Rekommenderar sina reparationer av Slangar och Däck för Automobiler och Velociped. Även försäljning av nya Slangar och Däck. Allt arbete under garanti och på kortaste tid. OBS! Billiga priser.

Juridiska uppdrag
av alla slag utföras till bevisligen billigaste pris genom Affärs- och Juridiska Byrån Skåne. Stora Nygatan 13. Allm. Tel. 240 27.
Innehavare:
Advokat ADOLF OLSSON. Privatdetektiva uppdrag.

Tandläkare CHR. MATTSSON
Hornsgatan 58, 1 tr. (vid Adolf Fredriks torg).
Mottagning vardagar 10-2.
Övriga tider efter överenskommelse.
A. T. Söder 67 52. R. T. Söder 40.

CENTRALFÖRMEDLINGEN
(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44.
FORMEDLAR tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.
ANSKAFFAR väningar och rum (möbl. och omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt.
Kontorstid 10-5, Lörd. 10-4. A. T. 23 18. R. T. 128 84. (A. F. 1639)

KONSTVÄTT.
Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder för rengöring på luktfri väg av alla sorters Gardiner, kulörta broderier, äkta spetsar, klädningar, siden, ylle och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m., m. m. Allt till billigaste priser.
Anna Boy, Hornsgatan 42, Stockholm.

BERNHARD HELLQVIST
Dekorationsmålare
REKOMMENDERAS
STORGATAN 20 A. T. Ö:m 10 95

bedgångsreumatism
och Nervvärk behandlas. Genom långvarig praktik uppnått goda resultat.
Ruth Jonsson: Sjuksköterska, Massös.
A. T. 162 95. Storgatan 6, 3 tr. Referenser.

Ingen som vill förtjäna pengar
kommer att ångra, att han eller hon blivit agent för Ahlström & Bergman, Bokförlag & Distributionsaffär, Hötorget 10, Stockholm. Stor sortering och högsta provisionsvillkor erbjuds våra agenter. Begär katalog, som sändes genast och gratis.

Skoreparationsfabriken "Olympia"
6 Jakobsbergsgatan 6
verkställer sulning och klackning på cirka 40 minuter. Skodon hämtas och hemskickas. Stockholmstel. 141 17.
Prislista: Herrskodon, Sulning och Klackning Kr. 8.50
Dam- " " " 7.50
Låt läga Edra skodon i Skoreparationsfabriken »Olympia».

POTATIS
finfin, växt å sandjord, Lötk och Rotfukter till lägsta priser, allt i lager hos
Svenska Potatisaffären
8 Wallingatan. Stockholmstel. 78 76

RAGNAR NILSSON
BAGERI OCH KONDITORI
49 Hornsgatan 49.
OBS! Endast 1:sta klass ingredienser. - Alla slags efterrätter. - Kakor och tårter på beställning. Allm. tel. 188 48.

Annonsera i RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR.

M. Nilssons Bokbinderi
Appelbergsgatan 48, Stockholm
Allm. Tel. 280 42
utför allt vad till yrket hör. Order till landsorten emottagas. Förstklassigt arbete! Moderata priser! (A. F. 1588)

Johanna Brunssons Praktiska Konstvävnadsskola
Kungsg. 70, Sthlm. Emottager elever samt utför beställningar å alla slags konst- och enklare vävnader. Vävtolar med tillbehör samt garner tillhandahålls. Beställnings- och försäljningslokaler:
70 Kungsgatan 70 Klarabergsgat. 21
A. t. 487. R. t. Norr 363. A. t. 101 59.

HAR NI KYLDA HÄNDER
grov, rynkig eller röd hud, använd då endast den berömda och mest välgörande Hudcremen Skin Food. Pris 1: 25 och 2 kr. pr burk. Sändes mot postförsänd (porto 40 öre) endast från
GUSTAF E. LINDSTRÖM
Holländareregatan 8 B, Stockholm C. (A. F. 1884)

Elektromek. Verkstaden STAR
(Innehavare O. Brokvist)
50 Linnégatan 50 - Schlmst. 269 69.
Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobiler och motorbåtar. Uppsätter automatapparater, ringledningar, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater av alla slag.

HOTELL MARGIT
Drottninggatan 46 (hörnet av Klarabergsgatan) Stockholm
Rikstel. 99 04. Allm. tel. 125 24.
(Inneh. FRU E. LUNDSTRÖM)
Rekommenderar sina komfortabla rum från 1:50 till högre priser. Elektrisk belysning och telefon i alla rum. Betjäning möter vid alla tåg och båtar. OBS. Ny regime Hotellens princip: Hemtrevnad och gott bemötande.

Stockholms Blusbasar
81 A DROTTNINGGATAN
Ständigt lager av: Damblusar i alla prislägen. Största sortiment av strandkottor. (Beställningar äfven efter mått.) Klädningar och dräkter på beställning.
Tyger på lager. Allm. Tel. 148 78.

Återförsäljare och förbrukare.
Leclonchés vätelement, passande för ringledning, telefonapparater etc., erhållas till billiga priser. OBS! Egen tillverkning.
C. A. ERIKSSON
Saltmätaregatan 12 B. A. Tel. Vasa 72 87.

Damer!
Promenad-, rid-, sportdräkter samt finare pålskappor utföras förstklassigt av Josef Gürtler, Stockholm, Arsenalsgatan 3, 1 tr. OBS! Mångårig praktik som tillskärare i såväl in- som utlandet förnämsta affärer.
A. T. 248 85.

Herm. Schagers Tårtbageri
A. T. 181 64. Volmaryxkullsgatan 15 A, rekommenderar sina tillverkningar av tårter. Specialité: Kaffeårter. Namsdags- och födelsedagsårter på beställning, som hemsändas till alla stadsdelar vid påringning.

GARDINTVÄTT
utföres snabbt, väl och billigt till nedanstående billiga priser:
Manglade Kr. 1.- till 1.50 per luft
Stärkta och strukna " 1.50 " 2.50 "
Obs! Simhallen öppen för damer tisdagar efter kl. 2 e. m.
MALARBADET
Bad-, Tvätt- och Strykinrättning.

CARL A. OLAISSON
51 Regeringsgatan 51, Stockholm
insätter konstgjorda tänder, som omöjligt kunna skiljas från naturliga. Plombering. Gamla lösplåtar lagas ovanligt fort. Mottagning kl. 10-3 och 5-7, Sönd. 10-2 36-årig praktik. Billigaste priser.
Allm. Tel. 110 32.

Sängfilar
köpas billigast i vår fabriksbod
Oxtorgsgatan 9 A
Stockholm.
Arvika Ullspinneri

SÖDRA MODEMAGASINET
26 Bellmansgatan 26
Rekommenderas
moderna och stilfulla Hattar i billigaste priser.
Allm. Tel. 137 77.
Medlemmar af F. K. P. R. erhålla hög rabatt.

Stockholm. Ivar Haggströms Boktryckeri A.-B., 1918.